

Novi predsjednik Suda: profesionalac u politici – početnik u sudstvu

Novi predsjednik Ustavnog suda Bosne i Hercegovine (BiH) bit će jedan od devet sudija sa najkraćim radnim iskustvom u sudstvu, i jakom političkom podrškom.

Da će tako doista i biti jamče Pravila ovog suda. Njima je, naime, propisano da svake tri godine na čelo Suda mora biti izabran predstavnik jednog konstitutivnog naroda – Bošnjak, Srbin ili Hrvat.

Hatidža Hadžiosmanović-Mahić, odlazeća predsjednica Ustavnog suda BiH kaže da osim nje niko od sudaca imenovanih prije šest godina nije imao ni minute sudačkog iskustva. (Foto: CIN)

Međutim, posljednji izbor je zakomplicirala činjenica da će aktualna predsjednica Suda Hatidža Hadžiosmanović-Mahić 19. augusta napuniti 70 godina života, kada će se, u skladu sa Ustavom, morati povući sa dužnosti. Budući da do kraja njenog mandata ostaje nešto manje od godinu dana, predsjedavanje Sudom će preuzeti drugi sudija bošnjačke nacionalnosti.

Ali, do stupanja na dužnost Mirsada Ćemana u oktobru, Seada Palavrić ostaje jedini Bošnjak u Sudu. Ćeman, kojeg je prošloga mjeseca izabrao Parlament Federacije BiH (FBiH), naslijedit će sudačko mjesto Hadžiosmanović-Mahić.

Da bi se ovo premostilo, sudije su prošle sedmice imenovale Palavrić privremenim predsjednikom Suda do 3. oktobra. Ona kaže da će se nadmetati za predsjedničku funkciju.

Vršilac dužnosti registrara Ustavnog suda BiH Zvonko Mijan kaže da je to 'elegantan način' da se svima da jednaka šansa.

Ipak, ostaje pitanje da li Pravila Suda omogućavaju izbor najboljeg sudije na mjesto predsjednika Suda.

David Feldman, jedan od međunarodnih sudija u Ustavnom sudu BiH kaže da su pravila suda takva da se izbor predsjednika uvijek svede na dva kandidata, što je u redu, sve dok je barem jedan od njih kvalifikovan. (Foto: CIN)

Britanski sudija David Feldman, jedan od međunarodnih sudija u Sudu kaže da praksa da se predsjednici Suda rotiraju svake tri godine prema nacionalnom ključu ustvari umanjuje mogućnost izbora. Umjesto da Sud bira predsjednika između šest domaćih sudija, izbor se uvijek svodi na dvije osobe – dva Srbina, dva Hrvata, ili kako je to slučaj ove godine, dva Bošnjaka.

‘To je uredu ako su svi, ili barem jedan od sudija kvalifikovan. Ne samo da bude dobar pravnik i sudija, nego treba da ima i dobre upravljačke i vještine odnosa sa ljudima, te sposobnost ostvarivanja kontakata ...’, kaže Feldman.

Polemiku o tome da li stručnost treba biti ključni kriterij za izbor sudija ponovo je otvorilo nedavno imenovanje Ćemana za sudiju. Prema Ustavu, jedini kriterij za izbor sudija Ustavnog suda BiH je da oni budu ‘pravnici visokog moralnog ugleda.’ Za njihov izbor zaduženi su parlamenti entiteta. Međutim, zakonodavci nisu uvijek birali kandidate sa najdužim radnim iskustvom ili najimpresivnijim obrazovanjem.

Ćeman je u utrci za sudačku funkciju pobijedio dvoje stručnjaka sa višegodišnjim iskustvom rada u Ustavnom sudu BiH. Mada njegovo poznavanje Ustava nije upitno, činjenica je da je Ćeman bivši političar, član parlamenta i bivši član Predsjedništva vladajuće Stranke demokratske akcije (SDA). Ćeman nema ni dana sudačkog iskustva.

Slična je situacija i sa Palavrićevom. Bivša potpredsjednica SDA je u decembru 2005. godine u utrci za sudiju uspjela pobijediti doktora prava i sadašnjeg sudiju Ustavnog suda

F BiH. Prije aktivnog uključivanja u politiku, Palavrić je dugo radila kao pravnik u privredi. Sudačkog iskustva, međutim, nije imala.

Svoje izbor i rad u sudstvu opravdava riječima: 'Kada dođe ugledan pravnik iz politike onda se kaže – o bože, on je nesposoban. Ne mora značiti da, ako je pravnik u politici, da je on loš pravnik', kaže Palavrić.

Za sebe, Ćemana i Krstana Simića, sudiju kojeg je imenovala Skupština Republike Srpske Palavrić kaže: 'Došli smo iz politike, međutim, to ne znači da nismo imali kvalitetnu pravnu prošlost, a i dok smo se bavili politikom da smo zanemarivali pravo ili Ustav.'

Ona smatra da su posljednja tri odabrana suca – Ćeman, Krstan Simić i ona, dobri pravnici, a za Ćemana kaže da će izvanredno obavljati dužnost.

Seada Palavrić, privremena predsjednica Ustavnog suda BiH kaže da ne mora značiti da suci koji su došli iz politike nisu kvalitetni pravnici. (Foto: CIN)

Hadžiosmanović-Mahić kaže da je prije šest godina, kada je izabrana grupa sudija, jedino ona imala sudačko iskustvo.

'Niko osim mene nije imao ni minuta iskustva u Sudu. Niko. Nikada u životu nije bio sudija', kaže ona. Prema njenim riječima, nije iznenađena da će sudija koji je zamijenjen na mjestu predsjednika Suda biti početnik u sudstvu.

Hadžiosmanović-Mahić ima 41 godinu sudačkog iskustva.

Ona kaže da je funkcija predsjednika ipak važna. On naime zakazuje sjednice i njima rukovodi, organizuje i nadzire rad Suda, predstavlja Sud u javnosti, te brine o suradnji sa drugim institucijama.

Prema riječima Hadžiosmanović-Mahić predsjednik vodi računa i

o pravičnosti suđenja. 'Ja moram pogledati svaki spis, moram znati tačno šta ima u svakom spisu sudije, jer rukovodim sjednicama.'

Ili riječima Palavrićeve: 'Predsjednik Suda odgovoran je u krajnjem, ipak, za ono što se događa u Sudu.'

Dok sudije dobijaju 4.200 KM, plaća predsjednika Suda iznosi 4.800 KM.

Ured visokog predstavnika (OHR) nije želio komentirati kvalitet mogućeg predsjednika Suda. OHR je ranije dva puta predlagao zakonodavcima u FBiH da pooštire kriterije za izbor sudija.